

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 09 lutego 2016 r.

Pozwem wniesionym do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie w dniu 8 października 2014 roku powód (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, domagał się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej E. J. kwoty 1267,57 zł, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, że dochodzona wierzytelność wynika z umowy pożyczki nr (...) zawartej z pozwaną w dniu 3 czerwca 2013 roku. W wykonaniu umowy powód przelał na konto pozwanej kwotę 1500 zł, pozwana zobowiązała się zaś do spłaty udzielonej pożyczki w 12 miesięcznych ratach, termin spłaty ostatniej raty przypadł na dzień 30 maja 2014 r. Powód wskazał, że całkowita kwota do spłaty wynosiła 3468 zł. Na powyższą należność składały się następujące kwoty:

- kapitał powiększony o należne odsetki 1795, 46 zł
- opłata przygotowawcza - 120 zł
- koszt ustanowienia zabezpieczenia - 1552, 54 zł

Zgodnie z twierdzeniami podniesionymi w uzasadnieniu pozwu, pozwana spłaciła jedynie część pożyczki w łącznej kwocie 2367 zł. Z sumy tej kwotę 2348, 52 zł powód zaliczył na należność główną, kwotę 46 zł na "wezwanie do zapłaty", kwotę 72, 46 zł na poczet odsetek za opóźnienie.

Powód wskazał, że w chwili wniesienia pozwu zadłużenie pozwanej wynosiło 1267, 57 zł, i składały się na nie:

- suma 1219, 47 zł stanowiąca pozostałą do spłaty kwotę pożyczki,
- 48,10 zł stanowiąca skapitalizowane odsetki umowne w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP naliczone od dnia wymagalności poszczególnych rat do dnia poprzedzającego wniesienie pozwu.

(pozew k: 1- 5).

W uwzględnieniu zgłoszonego żądania Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie w dniu 20 października 2014 r. wydał nakaz zapłaty (nakaz k 6).

Od powyższego nakazu pozwana skutecznie wniosła sprzeciw. Postanowieniem z dnia 4 grudnia 2014 roku Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Warszawy Pragi - Północ w W. (sprzeciw k: 7, postanowienie k:13).

W odpowiedzi na sprzeciw z dnia 29 stycznia 2016 r. powód cofnął pozew w zakresie kwoty 900 zł, wskazując że pozwana po wytoczeniu powództwa powyższą kwotę uiszczała w trzech ratach po 300 zł., odpowiednio w dniach 30 kwietnia 2015 r., 3 listopada 2015 r. i 7 grudnia 2015 r. Powód ostatecznie domagał się zasądzenia kwoty 367,57 zł wraz z ustawowymi odsetkami naliczanymi w następujący sposób:

- od kwoty 1267,57 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia 30 kwietnia 2015 r.;
- od kwoty 967,57 zł od dnia 1 maja 2015 r. do dnia 3 listopada 2015 r.;
- od kwoty 667,57 zł od dnia 14 listopada 2015 r. do dnia 7 grudnia 2015 r.;

- od kwoty 367,57 zł od dnia 8 grudnia 2015 r. do dnia zapłaty (odpowiedź na sprzeciw k: 73).

Na rozprawie w dniu 9 lutego 2016 r. pozwana wniosła o oddalenie powództwa, składając jednocześnie pokwitowanie wpłaty na poczet zadłużenia kwoty 150 zł (k: 78 - 79).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 3 czerwca 2013 r. strony zawarły umowę pożyczki nr (...). W wykonaniu umowy powód przekazał na rachunek bankowy wskazany przez pozwaną kwotę 1500 zł. Zgodnie z treścią umowy oprocentowanie pożyczki wynosiło 17% w skali roku. Pozwana zobowiązała się do spłaty udzielonej pożyczki wraz z odsetkami, opłatą przygotowawczą w wysokości 120 zł oraz kosztami zabezpieczenia w kwocie 1552, 24 zł w 12 miesięcznych ratach wynoszących 289 zł każda, płatnych na rachunek bankowy określony w umowie dodatkowej z dnia 3 czerwca 2013 r. na rachunek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Termin płatności pierwszej raty przypadał na dzień 4 lipca 2013 r., ostatniej zaś na dzień 30 maja 2014 r. W umowie zastrzeżono karne odsetki w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP na wypadek uchybienia terminowi płatności poszczególnych rat. Strony umowy uzgodniły, że całkowita kwota spłaty wyniesie 3468 zł. W jej skład wchodziły następujące sumy:

- kwota przekazana pozwanej tytułem pożyczki powiększona o odsetki umowne (...).46 zł

- opłata przygotowawcza 120 zł

- koszt ustanowienia zabezpieczenia 1552,54 zł polegającego na uzyskaniu przez działającą w imieniu powoda (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. informacji od (...) S.A. z siedzibą w W. o zobowiązaniach pożyczkobiorcy oraz weryfikacji źródeł i wysokości zadeklarowanych dochodów. (dowód: umowa pożyczki z umową dodatkową - k: 29 -31, harmonogram spłat - k: 32).

(...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. dwukrotnie, tj. w dniach 21 marca 2014 oraz 14 kwietnia 2014 r., wystosowała do pozwanej wezwania do zapłaty kwot - odpowiednio 582, 29 zł oraz 896, 74 zł., obciążając jednocześnie pozwaną kosztami wezwań w wysokości 18 zł za każde z nich oraz 5 zł za wcześniejsze wezwanie SMS-owe. (dowód: wezwania z dowodami nadania i zpo k: 35 - 41).

Pozwana w okresie od 5 lipca 2013 r. do dnia 8 lipca 2014 r. uiściła na rzecz powoda łącznie kwotę 2367 zł (bezsporne, wydruk komputerowy k: 56).

Po wytoczeniu powództwa pozwana dokonała 4 wpłat na łączną kwotę 1050 zł. Pozwana uiściła kwoty po 300 zł w dniach 30 kwietnia 2015 r., 3 listopada 2015 r., 7 grudnia 2015 r. (okoliczność bezsporna, pismo powoda k: 73). Ponadto w dniu 3 lutego 2016 r. wpłaciła 150 zł (pokwitowanie wpłaty k: 78) tj. łącznie 3420,28 zł

Powyższy stan faktyczny ustalony został w oparciu o powołane wyżej dokumenty, które uznano za wiarygodne, nie ujawniły się bowiem żadne okoliczności nasuwające wątpliwości co do wiarygodności powołanych wyżej dowodów. Fakt zawarcia umowy pożyczki, jej wykonania przez powoda oraz niewywiązania się przez pozwaną z obowiązków wynikających z umowy nie był przez nią kwestionowany.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powód po skutecznym cofnięciu powództwa co do kwoty 900 zł ostatecznie dochodził zapłaty kwoty 367, 57 zł wraz z ustawowymi odsetkami, uwzględniającymi daty dobrowolnego spełnienia świadczenia przez pozwaną w toku procesu. (k: 73). Powództwo w zmodyfikowanej formie podlegało oddaleniu, jako niezasadne. Pozwana co prawda nie kwestionowała faktu nie wywiązania się w całości z obowiązków wynikających z zawartej umowy, jednakże nie zwalniało to Sądu z obowiązku oceny postanowień umownych przez pryzmat norm prawnych zawartych w art. 353¹ k.c. i art. 58 k.c. w zw. z art. art. 359 § 2¹ k.c. Wyrażona bowiem w art. 353¹ k.c. swoboda kontraktowania doznaje ograniczenia poprzez konieczność zapewnienia zgodności postanowień

umownych z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa, zasadami współżycia społecznego oraz właściwości danego stosunku zobowiązaniowego. Konsekwencje naruszenia bezwzględnie obowiązujących norm prawnych zostały określone w art. 58 k.c. Przepisem o charakterze iuris cogentis jest art. 359 § 2¹ k.c., zgodnie z treścią którego, obowiązującą w dacie zawarcia umowy i wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie, maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego. Zastrzeżenie w umowie pożyczki obok odsetek umownych zbliżonych do odsetek maksymalnych (w dacie zawarcia umowy oprocentowanie nominalne pożyczki w wysokości 17 % było o 1% mniejsze aniżeli maksymalna dopuszczalna wysokość odsetek stanowiących równowartość 4 krotności stopy lombardowej NBP) również dodatkowej opłaty określonej jako opłata za zabezpieczenie w wysokości przekraczającej kwotę udzielonej pożyczki stanowiło ewidentną próbę obejścia zakazu pobierania odsetek przekraczających odsetki maksymalne. Za takim stanowiskiem przemawia to, iż wspomniana opłata - wbrew nazwie - nie związana była z jakąkolwiek formą zabezpieczenia wiarygodności wynikającej z umowy pożyczki i stanowiła wyłącznie rzekomy koszt weryfikacji zdolności kredytowej pożyczkobiorcy (§ 7 ust 9 umowy pożyczki k: 30). Poniesienie tego rodzaju kosztu w żaden sposób nie zostało wykazane przez powoda. Za wiarygodny dowód w tym zakresie poczytany być nie może dokument w postaci faktury Vat nr (...) z dnia 1 lipca 2013 r. wystawionej przez Biuro (...) S.A. z siedzibą w W. (k: 54). Z faktury tej nie wynika, aby ze sprawdzeniem zdolności kredytowej pozwanej wiązał się obowiązek uiszczenia przez powoda opłaty w wysokości określonej w umowie, gdyż wspomniany dokument księgowy ma charakter zbiorczy i obejmuje zbiorcze koszty weryfikacji zdolności kredytowej bliżej nieokreślonej liczby osób. Twierdzenie, iż z weryfikacją zdolności kredytowej pożyczkobiorcy ubiegającego się o pożyczkę w wysokości 1500 zł wiązać się mógł koszt wynoszący 1552, 24 zł, uznać należało za kompletnie niewiarygodne. Powyższa argumentacja uzasadnia przyjęcie, iż jedynym celem wprowadzenia omawianej tu opłaty była próba obejścia bezwzględnie obowiązujących przepisów, określających wysokość odsetek maksymalnych. W zaistniałej sytuacji postanowienie umowy zastrzegające tego rodzaju opłatę (§ 2 ust. 4 umowy pożyczki) uznać należało za nieważne w świetle art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. art. 359 § 2¹ k.c., z uwagi na to, iż w sposób oczywisty zmierzało ono do obejścia przepisu o odsetkach maksymalnych.

Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 359 §21 k.c. w miejsce zakwestionowanego postanowienia umownego, weszła zasada przewidziana w art. 359 §21 k.c. ograniczająca wysokość odsetek maksymalnych do czterokrotności stopy lombardowej NBP.

W rozpoznawanej sprawie bezsporne było to, iż pozwana przed wytoczeniem powództwa spełniła na rzecz powoda świadczenie pieniężne w wysokości 2367 zł. Uznanie, że zastrzeżenie umowne wprowadzające obowiązek zapłaty kwoty 1552, 24 zł z tytułu tzw. zabezpieczenia pożyczki było nieważne, skutkowało przyjęciem, że pozwana dokonując zapłaty wspomnianej wyżej kwoty doprowadziła do wygaśnięcia zobowiązania w całości. Odliczając bowiem koszt tzw. zabezpieczenia pożyczki pozwana była zobowiązana do zapłaty kwoty 1500 zł stanowiącej kapitał, 120 zł z tytułu opłaty przygotowawczej, 41 zł z tytułu wystosowanych wezwań do zapłaty oraz odsetek umownych w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP. Należność tą pozwana uiszczała ze znaczną nawiązką jeszcze przed datą wniesienia pozwu, co skutkowało wygaśnięciem zobowiązania. W związku z powyższym powództwo obejmujące od samego początku świadczenie nienależne podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w pkt. II wyroku. Rozstrzygnięcie zawarte w pkt. I wynikało z faktu częściowego cofnięcia pozwu dokonanego w piśmie procesowym z dnia 29 stycznia 2016 r. i znajdowało oparcie w treści art. 203 § 1 k.p.c. w zw. z art. 355 § 1 k.p.c. Dobrowolne spełnienie świadczenia już po wytoczeniu powództwa nie doprowadziło do uznania pozwanej za stronę przegrywającą sprawę w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c., gdyż spełnione świadczenie w ocenie Sądu miało charakter świadczenia nienależnego. W związku z powyższym dokonanie tego rodzaju świadczenia nie mogło skutkować częściowym obciążeniem pozwanej kosztami procesu.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda.